

Hjertestans og innbilt død som hjernesymptomer?

Michael 2024; 21: Supplement 33: 187–188.

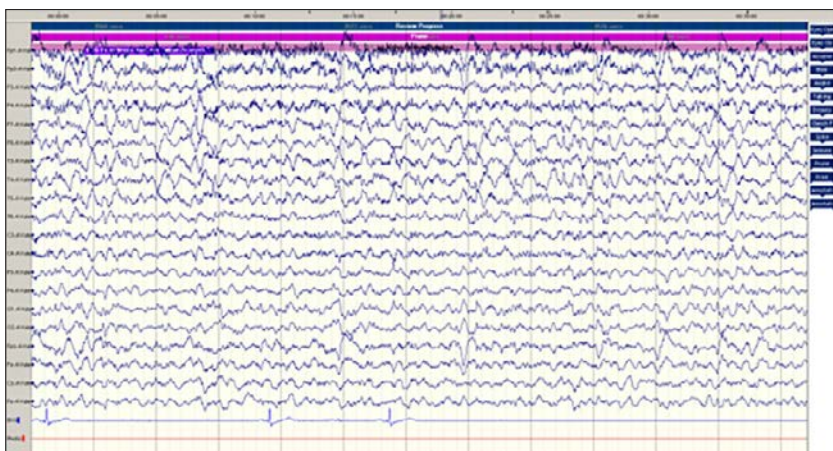
doi:10.5617/michael.11723

Kan hjernen utløse hjerteforstyrrelser som kan lede til død og subjektive opplevelser av å være død?

Når hjernen slutter å fungere er vi døde. Faktisk er det kriteriet på død. Oftest er det hjertets funksjon som opphører, før hjernen dør som en følge av dette. Hjernens viktigste funksjon er å sikre overlevelse på best mulig måte, men den kan dessverre svikte oppgaven ved dysfunksjon eller sykdom. Mange underlige symptomer kan oppstå ved epileptiske anfall, som f.eks. ukontrollert latter, gråt, spyting, halvsidig gåsehud, religiøse opplevelser etc., og plutselig uventet død kan også inntre hos enkelte epilepsipasienter (1).

Jeg har hatt to pasienter der vi i avdelingen kunne dokumentere at hjernen under epileptiske anfall stoppet hjerteaktiviteten på en måte som kunne ha ført til «selvutløst og uønsket» død. En ble publisert med tillatelse fra personen i et bokkapittel (2) og den andre ser vi EEG-et til her (figur 1). Pasienten følte seg «litt uvel» og var blek, kan ha virket litt «fjern», men hadde ikke kramper eller andre åpenbare epilepsisuspekte symptomer.

Den første pasienten hadde en ny type anfall med «besvimelser» som var nytt sammenlignet med tidligere anfallssymptomer (2). Men ingen av de to følte noen overhengende dødstrussel eller liknende. Begge fikk pace-maker og epilepsimedisiner. En tredje pasient opplevde seg i perioder «død» eller «ikke-eksisterende». I studier har flere slike pasienter hatt psykotisk depresjon, og symptomene kalles Cotards syndrom (3). Med en skade i temporallappen kan bakre deler av hjerneområdet insula ha opplevd funksjonsforstyrrelser i dette tilfellet. Det er et område som blant annet regulerer kroppsopplevelser.

Figur 1. EEG-utskrift som viser pågående venstresidig epileptisk hjerneaktivitet, som hemmer hjerteraktiviteten med over 20 sekunders hjerrestans. Utskriften og omtalen publiseres med personens tillatelse.

Så ja, hjernen kan utløse hjerteforstyrrelser som kan lede til død, og subjektive opplevelser av å være død, eller i det minste ikke-eksisterende.

Hjernen, som skal beskytte oss, og hvis hovedoppgave det er å gjøre dette på den mest effektive måten, kan altså både ta livet av oss og lure oss til å tro at vi er døde. Heldigvis gir den oss fortrinnsvis følelsen av å være veldig levende og til stede.

Litteratur

1. Engelsen BA. Med skråblikk på hjernen. Bergen: Bodoni, 2020.
2. Engelsen BA. Syncope. I: Stefan H, Theodore WH, red. *Handbook of clinical neurology*. Vol. 107. Third series. Epilepsy, part 1. Amsterdam: Elsevier BV, 2012: 297–305.
3. Berrios GE, Luque R. Cotard's syndrome: analysis of 100 cases. *Acta Psychiatrica Scandinavica* 1995; 91: 185–188. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.1995.tb09764.x>